

JEF VUCHELEN

De pensioenhervorming vaart zonder kompas

Nu minister van Pensioenen Daniel Bacquelaine (MR) voorstelt een pensioenstelsel met punten in te voeren, lijkt er iets fundamenteels te veranderen in het pensioendossier. Al decenia argumenteren mensen van diverse pluimage dat het omslagpensioenstelsel financieel wankelt. Redenen zijn er voldoende: langere levensverwachting, kortere carrière, afzwakkende groei van de tewerkstelling, ... De vraag is of het puntensysteem de lang verhoopte pensioenhervorming inhoudt.

Het verslag van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 waarin het puntenstelsel wordt toegelicht, bevat nuttige bedenkingen en aanpassingen aan het bestaande stelsel, maar we zijn ervan overtuigd dat het niets fundamenteel wijzigt aan het probleem. De commissie kreeg bijvoorbeeld midden 2013 de opdracht van toenmalig minister van Pensioenen De Croo om tegen de lente van 2014 een reeks hervormingsscenario's voor te stellen. Ook werd gevraagd de financiële houdbaarheid te onderzoeken. Aan geen enkele van die opdrachten heeft de commissie voldaan. Dat het voorstel logisch in elkaar zit, mooi geformuleerd en uitgebreid van commentaar is voorzien, is een verdienste. Maar het draagt niks bij aan de oplossing van de pensioenproblematiek. Dat dit rapport door de beleidsvoerders werd aanvaard, tart alle verbeelding. Het is zoals op restaurant een visschotel bestellen en nadien de hoge rekening voor de spaghetti met plezier betalen.

Veel blijft over het rapport van de pensioencommissie te zeggen, maar we beperken ons tot één enkel cruciaal element.

Voor de huidige en toekomstige gepensioneerden beperkt de pensioenproblematiek zich tot de simpele vraag: zal er later geld zijn om mijn pensioen te betalen? Ieder voorstel tot hervorming moet een overtuigend antwoord geven op die vraag, of op zijn minst een geloofwaardige poging doen. Er moet dus een kwantitatieve evaluatie zijn over de financiële gevolgen. Voor het pensioenstelsel met punten ontbreekt dat. Vreemd, want hoe-

wel het Planbureau betrokken was bij de opstelling van het rapport en de cijfers aanlevert van het jaarverslag voor de vergrijzing, blijft het vanuit die hoek stil. Al drie jaar. Ook minister Bacquelaine geeft geen toelichting over de gevolgen van zijn voorstel. Hoe kan men dan argumenteren dat het pensioenstelsel met punten een hervorming inhoudt? De toekomstige gepensioneerde heeft niet meer houvast om zijn pensioensituatie in te schatten dan vandaag het geval is. Dat hij punten moet verzamelen doet denken aan de tijd dat Artis-, Soubry- en andere punten werden verzameld om boeken te kopen die vandaag

totaal waardeloos zijn. Het is een elementair economisch principe dat enkel wat in geld is uitgedrukt, relevant is voor economische agenten. Het pensioenstelsel met punten beperkt dus de onzekerheid over de pensioenen niet.

Waar ligt dan het voordeel voor de overheid? Heel simpel. De omzetting van de pensioenpunten in een pensioen uitgedrukt in euro's zal gebeuren in functie van de evolutie van de levensver-

wachting, de economische groei en andere parameters die de financiële mogelijkheden van de overheid bepalen. In begrijpbare taal, niemand weet welk pensioen hij binnen twintig, dertig jaar of later zal ontvangen. De 'verdiensite' van het pensioenstelsel met punten is dat het aan de overheid een instrument geeft om jaarlijks de pensioenen aan te passen aan de budgettaire mogelijkheden. Het betekent dat de pensioenen zullen dalen als er tekorten optreden. Iets fundamenteels verandert er voorts niet. Wie had ooit gedacht dat de oplossing voor de pensioenproblematiek zo simpel was. Het kwam er alleen op aan de verpakking voldoende complex te maken. Alles samen niet verbazend, want deze 'hervorming' volgt een traditioneel Belgisch politiek recept: de moeilijke beslissingen worden doorgeschoven naar de volgende regeringen. ©

De auteur is hoogleraar economie aan de VUB.